

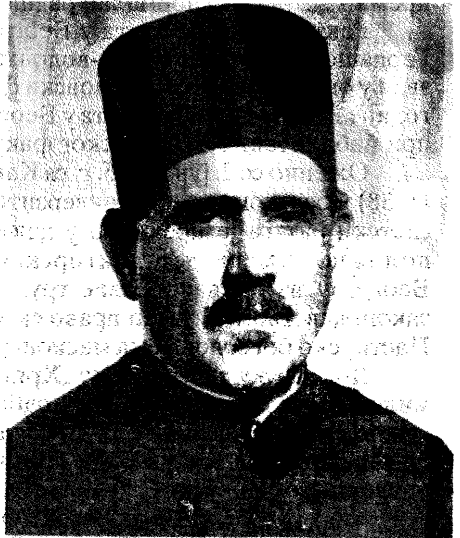
јереј др Димшио Перић

**ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР
ДР БЛАГОТА ГАРДАШЕВИЋ
(1908-1993)**

На дан када Црква празнује Св. Марију Магладину (Блага Марија), после поноћи, уснуо је у Господу протојереј-ставрофор др Благота Гардашевић, професор Богословског факултета у пензији.

Гардашевићи су угледна породица у Црној Гори, о којој је Краљ Никола I певао:

„Огњишта је Гардашевог
оглашена храбост стара...” Душан Вуксан, пише: „Гардашевићи су јако и јуначко братство у озринићком крају...” У том братству, рођен је Благота 22. фебруара (7. марта) 1908. г. у Ублима Чевским од оца Мата, који је погинуо почетком I светског рата 1914. г. на Јавору, и мајке Стане, рођене Вујовић.

Основну школу је завршио у Ублима, а нижу Гимназију у Даниловграду. Уписује се у учитељску школу 1925. г. Децембра исте године напушта учитељску школу и уписује се у Богословију Св. Петар Цетињски на Цетињу, коју завршава 1930. г. На Богословски факултет уписује се 30. септембра 1930. г. Потом одлази на одслужење војног рока. По одслужењу војног рока, долази у Београд, где 6. јула 1931. добија посао канцеларијског надничара-дневничара. Због учествовања у демонстрацијама, ухапшен је од стране полиције. Одлуком Министра финансија од 16. децембра 1931. г. престала му је служба. Потом је протеран из Београда на Цетиње. На Цетињу је ослобођен. Враћа се у Београд и поново почиње да ради посао, са кога је отпуштен, 11. јануара 1932. и остаје до 14. јуна исте године.

Истог дана, 14. јуна 1932, ступа у службу код студентске задруге „Самопомоћ”. Замочари ове студентске задруге носили су млеко и мљечне

производе, имали су утврђену зараду у проценту, од кога су један део давали задрузи.

Када је професор Гардашевић 2. јула 1952. г., требао да докаже радни стаж у студентској задрузи „Самопомоћ”, Букић С. Вуксан, који је са њим као студент радио, сведочи: „Ми смо радили увек ноћу, а наш рад је износио 8 до 10 сати сваке ноћи, што нам је било и признато у оно време. Били смо пријављени у социјално осигурање”.

Пошто се радило искључиво ноћу, то Благота 15. јуна 1933. г. напушта овај посао и истог дана ступа у администрацију „Службеног листа” као администратор и в.д. уредника. Овај лист, који је издавао Комесар Министра трговине и индустрије, престао је да излази 31. марта 1934. г. и тим моментом престала је служба и Благоти. Комесар Министра трговине и индустрије у Уверењу пише: „За све ово време г. Гардашевић у раду је био марљив и поуздан. Владања у служби и ван ове примерног је”.

Поново се враћа разношењу млека 1. априла 1934. г. где остаје до 15. јануара 1935. г. Долазило је и до спорова између задруге „Самопомоћ” и разносача млека. „Ондашњи суд добрих људи посматрао је однос разношења према задрузи као нормалан радни однос”.

Ректор Универзитета у Београду, 15. јануара 1935. г. поставља Благоту Гардашевића за асистента-волонтера на Богословском факултету. У овом звању он је завршио Богословски факултет 7. марта 1935. г. Већ 2. априла исте године Ректор Универзитета у Београду, поставља га за асистента-дневничара при библиотеци Богословског факултета у Београду.

Оженио се 2. јуна 1935. г. са Каначки Аницом из Вршца. После три године (1938) пред комисијом Универзитета положио је асистентски испит. Други светски рат га је прекинуо у даљем школовању, па је 6. децембра 1945. г. положио усмени део докторског испита на Богословском факултету у Београду из црквеноправне групе предмета: Канонско право са црквеним законодавством, Брачно право са администрацијом, Општа историја цркве и Пастирско богословље са мисионарством.

Докторску дисертацију: „Хришћанско право азила у Византији (у вези са милостивом интервенцијом)”, одбранио је 16. марта 1946. Два дана касније, промовисан је за доктора Богословских наука Универзитета у Београду. Идуће, 1947. године изабран је и потврђен за доцента за предмет, Црквено право на Богословском факултету.

Када је 1952. г. Богословски факултет, избачен из састава Универзитета у Београду, професору Благори Гардошевићу је нуђено да пређе на Правни факултет. Он то није учинио. Остао је у служби Цркве, са чврстим уверењем да ће доћи бољи дани за црквену просвету и повратак на Универзитет. Он то, на жалост, није дочекао.

За ванредног професора изабран је 17. децембра 1952. г. Свети архијерејски синод, потврђује избор, с тим, да има „ступити у свештенички чин у року од две године рачунајући од 1. јула 1952. г.”

По овлашћењу Патријарха Викентија, викарни епископ топлички Доситеј, рукоположио је 6. септембра 1954. г. Благоту Гардашевића у чин ђакона у патријаршијској капели Св. Симеона Мироточивог.

Патријарх Герман га рукополаже у чин презвитера 18/5. октобра 1962. г. у манастиру Раковца и на истој св. литургији га производи у чин протопрезвитера.

За редовног професора изабран је једногласно на седници Савета 12. јуна 1973. г. Синод није потврдио овај избор, што је он доживео као велику неправду и увреду.

Пошто је испуњавао све услове, 40 година стажа и 65 година старости, пензионисан је 30. новембра 1973. г. Савет Богословског факултета га је замолио да и даље остане на факултету у звању хонорарног професора, што је он прихватио, а Синод потврдио. И после пензионисања биран је за декана и продекана. Тако је 18 пута био декан и продекан Богословског факултета СПЦ у Београду.

Патријарх Герман, као његов надлежни епископ, пратио је рад професора Благодете Гардашевића па предлаже Синоду да га одликује правом ношења напрсног крста, са следећим образложењем: „Протојереј др Благодета Гардашевић се истицао својим узорним животом и плодним научним радом, а највећи успех је постигао организовањем Интерната Богословског факултета“. Синод прихвата предлог Патријарха Германа и 15. марта 1983. године одликује проф. Благодету Гардашевића правом ношења напрсног крста. Пет година касније, опет на предлог Патријарха Германа, Синод 12. маја 1988. г. је професору Благодети „за његов самобрегоран рад на научног, просветном и културном пољу у СПЦ“, доделио орден Светог Саве првог степена.

Интернат Богословског факултета у Косанчићевој улици, изгорео је 6. априла 1941. г. После рата, требало је све из пепела обнављати. Први дом студената, отворен је 1959. г. на заузимање професора Благодете. Идуће године, у згради Факултета отворена је и кухиња за студенте. Неколико година касније, у загради Факултета у поткровљу је дограђено 16 соба за студенте. Главну бригу око уредног функционисања дома студената Богословског факултета водио је професор Благодета. Сваки студент, који му се обратио за помоћ, био је очински примљен. И пре II светског рата, а и касније, као професор, у више наврата је организовао веома успешне екскурзије и поклоничка путовања студената Богословског факултета по земљи и иностранству.

Више пута је у име СПЦ или Богословског факултета, учествовао на симпозијумима и конгресима у земљи и иностранству, где их је успешно представљао.

Смрћу супруге Анице 1. децембра 1987. г. почео је и он полако да нестаје. У фебруару 1990. г. тешко се разболео. Захваљујући Божијој помоћи и изузетној нези његове ћерке Олге, он се опоравио и све до 15. октобра 1991. г. био је хонорарни професор на Факултету.

Иако болестан, када би га професори са Богословског факултета посећивали, прво питање које би им упутио, било је: „Како су студенти? Имају ли хране“. Када би добио одговоре на ова питања, тада би питао: „Докле се стигло са изградњом нове зграде Богословског факултета?“, па тек потом би се интересовао за друга питања.

Од својих скромних средстава, која је веома рационално распоређивао, приложио је велику суму новца за градњу грама Св. Саве на Врачару, где је постао, велики добротвор, а такође и за нову зграду Богословског факултета, где је постао задужбинар.

Професор никада није имао парохију. Припадао је братству Саборне београдске цркве. Од 1931. г. када је дошао у Београд, будно је пратио живот СПЦ, активно учествујући у њему. Као професор Канонског и црквеног права,

често је био ангажован од стране Светог архијерејског сабора и Светог архијерејског синода СПЦ, по питањима раскола у Америци, Јужној Србији, односу цркве и државе. Написао је више реферата, који су служили СПЦ у решавању постављених и веома актуелних питања.

Више деценија био је члан Великог црквеног суда, где је своју дужност савесно обављао. Често је говорио: „Треба судити и по правди, а не само по слову закона“. Био је често „глас вапијућег у пустињи“.

Његова деца, син Драгаш и ћерка Олга, са својим породицама, су му се достојно одужили, пазећи га у његовој болести.

Опело испред цркве Св. Николе на Новом гробљу у Београду, 6. августа 1993. г. извршио је Његова Светост Патријарх Српски Господин Павле. Служили су: митрополити загребачко-љубљански Јован и црногорско-приморски Амфилохије, са још 12 свештеника и више ђакона. Певао је мали хор цркве Св. Апостола и јеванђелиста марка у Београду, којим је дириговао професор Предраг Миодраг.

Од професора Гардашевића опростио се декан Богословског факултета протојереј др Димитрије Калезић, који је посебно истакао његове организаторске способности и љубав према студентима, које је волео.

Сахрањен је на Новом гробљу, поред покојне супруге Анице.

Путем, којим су ишли професори Црквеног права на Богословском факултету, од његовог оснивања: Чедомиљ Митровић, Викентије Вујић и Сергије Троицки, наставио је професор Гардашевић.

Био је главни и одговорни уредник часописа „Богословље“ од 1972-1974. године.

Планирао је био да своје објављене радове, реферате, и оно што му је остало у рукопису, сакупи и објави у неколико зборника.

По одобрењу Г-дина Жарка Шарчевића који је 1988. г. објавио Био-библиографију др Благоте Гардашевића професора Богословског факултета, послужићемо се истом.

Библиографија

1. Светосавско просвећење, Гласник СПП, бр. 3, 1940;
2. Хришћанско право азила у Византији (у вези са милостивом интервенцијом), Београд 1946. Докторска дисертација у рукопису;
3. Правда и неправда по Горском вијенцу, Споменица стогодишњице Горског вијенца, Београд 1947;
4. Патријаршијски и царски двор као место азила по Душановом законик, Гласник СПЦ, бр. 5, 1947;
5. Улога првих хришћанских општина у организацији цркве, Зборник Православног богословског факултета, 1950, књ. I;
6. Црква као правна институција, Зборник Православног богословског факултета, 151, књ. II;
7. Црквена казна надубицама у Византији, Зборник Православног богословског факултета, 1951, књ. II;
8. Писац најстаријег удбеника православног црквеног права (Јефтимije или Евгеније Јовановић?), Зборник Православног богословског факултета, 1954, књ. III;
9. Склапање брака преко заступника, Богословље, I (XVI), св. 1, 1957;

10. Значај Светосавке Крмчије за наше црквено и државно законодавство, Богословље II (XII), св. 1, 1958;
11. Рад на црквеном законодавству и судству за време првог српског устанка, Богословље II (XII), св. 2, 1958;
12. О активностима Румунске православне цркве, Весник, бр. 323, 1962;
13. Професор Стеван Димитријевић као национална личност и историчар, бр. 343, 1963;
14. Посета Његове Светости патријарха српског Германа Румунској православној цркви, Гласник СПЦ, бр. 2, 1963;
15. Потреба за кодификацијом и издањем једног новог канонског зборника Православне цркве, Богословље, VIII (XXIII), бр. 1, 1964;
16. Радови професора Стевана Димитријевића, Весник, бр. 350; 1964;
17. The Most Recent Canonisation of Serbian Saints. The Serbian Orthodox Church - Its Past and Present, Belgrade 1966, No 2, 44-52;
18. Сергије Троицки као црквеноправни писац, Православље, бр. 29, 1968;
19. Његошева капела и аманет у светлу права, Православље, бр. 53, 1969;
20. Светосавско државотворство и слободарски дух српског народа, Православље, бр. 45, 1965;
21. Die Gültigkeit der Römisch-katholischen Sakramenten bei den Orthodoxen (Taufe und Firmung). Regensburg 1970, 125-140;
22. La validità dei sacramenti nella Chiesa cattolica romana presso gli Ortodossi-Ekklesia OTTODOSSIA OGGI, rivista bimestrale, anno IV. n.4, Roma 1970, città nuova editrice, str. 42-63;
- Овај рад је објављен и на српском, Организационо устројство Српске православне цркве између два светска рата, Споменица СПЦ 1920-1970, Београд, 1971;
23. Свети Василије Острошки као чувар православља, Споменица поводом 300-годишњице престављења Св. Василија, Београд, 1971;
24. The Cult of St. Basil of Ostrog, прештампао из ревије „Српска православна црква, њена прошлост и садашњост - Serbian Orthodox Church, Its Past and Present” 173,4;
- Овај рад је објављен и на српском језику под насловом: Култ Светог Василија Острошког, Београд, 1974;
25. Поводом смрти црквеноправног писца Сергија Троицког, Православље, бр. 139, 1973;
26. Професор Сергије Викторович Троицки, Богословље XVII (XXXII), св. 1-2, 1973;
27. О потреби издавања новог канонског зборника Православне цркве, Православље, бр. 152, 1973;
28. Протођакон Милош Ердџан, професор Богословског факултета, Богословље, XX (XXXV), св. 1-2, 1976;
29. Каноничност стицања аутокефалности Српске цркве 1219. год. Свети Сава - Споменица поводом осамстогодишњице рођења 1175-1975, Београд 1977. и посебно 1977;
30. Канонски основи за стицање аутокефалности у Православној цркви, Богословље, XXI (XXXVI), св. 1-2, 1977;
31. Разлике у рачунању брачних сметњи крвног сродства код помесних Православних цркава, Богословље, XXXIII (XXXVIII), св. 1-2, 1979;
32. Το αρχαιτερον ευξελιδιον ορθοδοξου εκκλησιακου δικαιοу, аθηναи, 1980;
33. Зашто идем у цркву?, Календар - Црква 1981;
34. Мисија и евангелизација у Српској православној цркви. Штампан на енглеском језику у часопису: „The Ecumenical Review”, Volume 34, 3. p.p. 72-85.
35. Положај жене у цркви, Календар - Црква, 1983;
36. Управљање епархијом по православном црквеном праву, Богословље, XXIX (XLIV), св. 1-2, Београд 1985;
37. Diocesan Administration in Orthodox Church Law. Kanon der Bischof und seine Eparchie, VII, Wien, 1985, 142-158; Štampano u godišwaku Društva za pravo Istočne crkve.

38. Шездесет година излажења „Богословља”, органа Богословског факултета Српске православне цркве у Београду, Богословље, XXX (LXIV), св. 1-2, 1986.

Поред ових радова, професор је веома често вршио оцене и приказе, углавном дела из области Црквеног права. Треба истаћи и то, да је последњих тридесетак година, скоро приликом сваке одбране докторске тезе (на Богословском факултету) професор Гардашевић био члан комисије.

Поред горе наведених радова, у рукопису је остало следеће:

1. Лекције из Црквеног права у рукопису, руком писано, неприпремљено за штампу;
2. Племе Гардашевића, спремно за штампу. Материјал је годинама прикупљао, али га је болест спречила да га и објави;
3. Енциклопедија правних и канонских појмова у православној Цркви, недовршено;
4. Више реферата на поједина актуелна питања, која је професор израдио, а исти се налазе у архиву Светог архијерејског синода.